

Н.О. Будна

СЕРІЯ “ЗАХОПЛЮЮЧА УКРАЇНСЬКА”

**ГОВОРИМО — ЧУЄМО,
ЧИТАЄМО — ПИШЕМО**

**Зошит
з розвитку зв'язного мовлення**

4 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 74.268.1Укр

Б90

Серію “Захоплююча українська” засновано 2009 року

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Онишків З.М.

вчитель вищої категорії початкових класів, старший вчитель

Шост Н.Б.

Будна Н.О.

Б90 Говоримо — чуємо, читаємо — пишемо: Зошит з розвитку зв’язного мовлення. 4 клас. – Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2022. – 32 с. – (Серія “Захоплююча українська”).

ISBN 978-966-10-7037-9

“Захоплююча українська” – це серія зошитів з розвитку зв’язного мовлення (з назвами посібників цієї серії можна ознайомитися на останній сторінці обкладинки).

Гадаємо, дітей зацікавлять завдання і вправи, подані у нестандартній формі, які допоможуть їм розвинути своє мовлення, збагатять словниковий запас, навчать складати загадки, вірші, казки, невеличкі історії та оповідання, прищеплять любов і повагу до української мови.

Цей зошит містить систему вправ для різноманітних видів робіт із текстом: добір заголовка, визначення теми і складання текстів за зачином, основною частиною чи кінцівкою, встановлення типів поданих текстів і т. п.

ББК 74.268.1Укр

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-7037-9

© Будна Н.О., 2021

© Навчальна книга – Богдан,

макет, художнє оформлення, 2022

1. Прочитай і спиши речення. Слова в дужках постав у потрібній формі. Добери заголовок. Доведи, що це текст.

Протягом століть скриня в Україні була у великій (пошана). Сюди складали одяг, (рушників), полотно, прикраси. В (ньому) зберігався посаг (наречена). Скриню господарі (ставити) на видному місці. Професія скринника була почесною. Майстри виробляли (скриня) з липи, (тополя), берези, (вільха), верби.

* *Посаг* — майно, гроші, що їх дають батьки, родичі нареченої, коли вона виходить заміж.

* *Скринник* — той, хто виготовляє скрині.

2. Прочитай текст. Добери заголовок. Поділи на абзаци. Кожен абзац познач умовним знаком — Z.

Негода ніколи не застане зненацька спостережливих знавців рослин, бо ті вчасно попередять про її наближення. Помітив, що на траві рано-вранці блищить роса, — сміливо вирушай у похід: дощу не буде. Назустріч ясному погідному дню широко розкриваються віночки польової березки, біленькі непоказні квіточки мокрецю, яскраві жовті нагідки. Та бережись дощу, коли біле латаття, польова березка, мальва, конюшина, кульбаба, фіалка закрили віночки своїх квітів. Никне перед дощем бадилля моркви, а на краєчках листків клена і каштана виділяються крапельки води. Рослини можуть розповісти нам і про погоду на багато місяців

наперед: великий урожай горобини — до холодної зими, багато жолудів на дубі — до теплої.

3. Уважно прочитай і подумай, чи всі речення зв'язані між собою за змістом. Яких речень у тексті бракує? Склади їх і запиши.

З далеких країв повернулися лелеки.

Гнізда потребували ремонту.

Старі лелеки почувалися затишно у відновленій оселі.

Лелека-тато любовно доглядав свою сім'ю.

4. Уважно прочитай текст і з'ясуй, чи всі абзаци на своєму місці. Якщо, на твою думку, вкралася помилка, то виправ її: пронумеруй абзаци в потрібному порядку.

Лебідь

○ До нього приходили люди, приносили хто зерно, а хто крихти хліба.

○ На березі ставка сидів великий білий лебідь, розпластавши на холодній землі зламане крило. Він сумно дивився в небо.

○ Лебідь швидко зрозумів, кому має належати хатка. Обійшов її навколо, заглянув до середини, а потім сміливо зайшов і всівся на сухій соломі.

О Коли вона почала замерзати, на березі ставка з'явилася невеличка дерев'яна хатка. Хто ця добра людина, яка подбала про птаха, ніхто точно не знав.

5. Прочитай текст. Розглянь малюнок. Чи правильно визначено тему і мету даного тексту?

Зима

Помахала осінь останнім жовклим листям і попрощалася з нами. Не видно сонця. Важкі хмари табунами бродять, небо застилають. Похолодало. Затулив нору борсук і спить. І ведмідь-волохань спить. А маленька білочка по гілках стрибає.

Дихнув мороз, пробіг на срібних ковзанах річкою. Запурхали лапаті сніжинки. Прийшла зима.

За Галиною Демченко

Тема. Зима.

Мета. Ознайомити з ознаками зими в природі рідного краю.

6. Прочитай текст. Визнач його тему і мету. Добери заголовок.

Уже понад п'ятнадцять століть височіє на дніпровських схилах золотоверхий Київ.

Київ завжди приваблював пожадливіх ворогів своєю красою і багатством. Захищаючи місто від монголів, печенігів, кияни насипали земляні вали. Так вони перетворювали місто на

фортецю. Для добрих людей будували ворота. Найкращі з них — Золоті. Ніхто з ворогів не зайшов у місто через ці ворота.

Тема. _____

Мета. _____

**7. Прочитай і подумай, яка тема і мета цього тексту.
Добери влучний заголовок.**

Здоров'я — це найкраще благо, дароване людині Природою. Без нього не можна зробити життя повноцінним і щасливим. Але як часто ми гайнуємо цей дарунок марно, бездумно, забуваючи, що втратити здоров'я легко, а ось повернути його дуже і дуже важко.

Ти завжди пам'ятай: дитинство — це не очікування дорослого життя, це і є справжнє повноцінне життя. Використай його розумно, не чекай, коли в дорослому віці на тебе чудом звалиться краса, грація, сила, витривалість. Все це ти мусиш створювати власними руками щоденно. Розпочни цю роботу вже сьогодні!

Тема. _____

Мета. _____

8. Прочитай легенду. Визнач її тему і мету.

Чому в снігура червоні груди

Легенда

Жив собі снігур. Захотілося йому до сонця долетіти. Вирушив у дорогу.

Побачило сонце сміливця, здивувалося. Як посмів зимовий птах до небесного світила дістатися?! Виставило сонце свої вогняні стріли, запалило груди снігурові. Не пустило вище.

Відтоді снігурі червоні груди мають.

Тема. _____

Мета. _____

9. Прочитай текст і підкресли в ньому слова, найважливіші для вираження думки, розкриття змісту. Добери заголовок.

Софійський собор уже понад дев'ять століть височить золотими куполами над Києвом, ставши чи не найголовнішим символом стародавньої столиці України–Руси і всієї держави.

Зведено храм за князювання Ярослава Мудрого в період розквіту Київської Русі на честь перемоги над печенігами 1036 року.

Назва собору походить від грецького слова “софія”, що означає “мудрість”.

Особливу зацікавленість дослідників та відвідувачів храму викликає зображення членів сім'ї Ярослава Мудрого — засновника собору. У центрі цієї композиції зображено Христа, неподалік — постаті княгині Ольги та князя Володимира Великого.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.